

Стенографски дневник

НА

59. заседание

Петък, 10 май 1946 г.

(Открито в 15 ч. 45 м.)

Председателствувал подпредседателят Кирил Христов. Секретари: Тодор Тихолов и Любен Георгиев.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Стр.

Стр.

Съобщения:

Отпускни : : : : : 673
Питане : : : : : 673

По дневния ред:

Проекторешение за приемане на държавна служба по ведомството на Министерството на народното просвещение Мишел Лео, французки поданик. (Одобренне) . . . 673
Говорил: Коста Квачанов . . . 674
Законопроекти: 1. За уреждане някои финансови въпроси на Столичната голяма община. (Първо четене) . . . 674
2. За изменение на закона за признаване правото на собственост върху някои завладели общински места. (Първо четене) . . . 675
Говорили: Станю Василев . . . 675
Ефрем Митев . . . 676
Драгомир Влъчков . . . 677

3. За освобождаване входните билети за кинопредставленията, уреджани от подвижните и неподвижни кина на фондация „Българско дело“, от акинз, върхушни и всякакви други тежести. (Първо четене) . . . 677
4. За връщане имотите на противофашистките партийно-политически и други организации. (Първо четене) . . . 678
Говорили: д-р Иван Пашов . . . 679
Боян Стефанов . . . 679
Васил Чобанов . . . 680
Манол Стойнов . . . 681
5. За изменение и допълнение на членове 120 и 126 от закона за народното просвещение. (Първо четене) . . . 681
Дневен ред за следващото заседание . . . 681
Говорил: д-р Иван Пашов . . . 681

Председателствувал Кирил Христов: (Звъни) Понеже присъствуват нужното число народни представители, съгласно правилника, обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Александър Ботев, Асен Николов, Атанас Добревски, Борис Костов, Ганчо Златинов, Генали Влашки, д-р Георги х. Гецов, Георги Костов, Георги Добрев, Димитър Панайотов, Димитър Цонев, Диню Тодоров, Добри Терпешев, Екатерина Аврамова, Живко Живков, Здравко Митовски, Иван Геновски, Иван Тонев, Иван Спасов, Коста Дачев, Лалю Ганчев, Мария Тотева, Михаил Константинов, д-р Михаил Геновски, Никола Лазаров, Пелл Пеловски, Пенчо Рафаилов, д-р Петър Савов, Симеон Ковачев, Стефан Костов, Стоян Недялков, Стоянка Анчева, Титко Чернокосев, Тодор Тодоров, Филип Филипов, Христо Марянов, Христо Петров, Цола Драгойчева и Юсеин Шолев)

Председателството е разрешило отпуск на следните г-да народни представители: Генали Влашки — 1 ден, Коста Дачев — 1 ден, Михаил Константинов — 1 ден, Никола Павлов — 1 ден, Никола Пантев Лазаров — 1 ден, Стефан Костов Милков — 3 дни, Тодор Панайотов Тодоров — 1 ден, и Грудя Атанасов Димитров — 2 дена.

Освен това, поискали са отпуск някои народни представители, чийто отпуск трябва да им бъде разрешен от Народното събрание.

Ганчо Златинов иска да му се разреши 2 дена отпуск по домашни причини. Които г-да народни представители са съгласни да се разреши 2 дена отпуск на народния представител Ганчо Златинов, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Диню Тодоров Станчев иска да му се разреши 1 ден отпуск по домашни причини. Които г-да народни представители са съгласни да се разреши 1 ден отпуск на народния представител Диню Тодоров Станчев, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Екатерина Аврамова иска да ѝ се разреши 25-дневен отпуск по болест. Които г-да народни представители са съгласни да се разреши 25-дневен отпуск на народната представителка, Екатерина Аврамова, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Николай Иванов Калев иска 2 дена отпуск по домашни причини. Които г-да народни представители са съгласни да се разреши 2 дена отпуск на народния представител Николай Иванов Калев, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Хюсеин Еминов Имамев иска 2 дена отпуск. Които г-да народни представители са съгласни да се разреши на народния представител Хюсеин Еминов Имамев 2 дена отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

В бюрото на Събранието е постъпило питане от народния представител Драгомир Влъчков от III Волчанска избирателна колегия до г-на министър на българските държавни железници, пощите, телеграфите и телефоните, относно честите катастрофи по железопътните линии.

Питането е съобщено на г-на министър и той ще каже, дали ще отговори в това заседание, или в друго заседание.

Постъпваме към първата точка от дневния ред:

Одобренне на предложението за приемане на държавна служба по ведомството на Министерството на народното просвещение Мишел Лео, французки поданик.

Моля г-на секретаря да прочете мотивите и решението.

Секретар Любомир Георгиев (р): (Чете)

„МОТИВИ

към проекторешението за приемане на държавна служба по ведомството на Министерството на народното просвещение Мишел Лео, французки поданик

Г-да народни представители! Известно ви е, че неотдавна френското правителство назначи на друга служба г-н Жорж Ато, който в течение на цели 24 години работи ревностно, като извънреден професор в историко-филологическия факултет на Софийския държавен университет, за взаимното опознаване и сближение между френския и българския народи чрез размяна на духовни ценности от едната и от другата страна. Г-н Жорж Ато не само четеше научни лекции в университета по съвременната френска литература, но ръководеше като директор Френския институт и с редни публикации сказки твърде много допринесе за разпространението на френския език и на френската култура сред нашия народ.

За да изпълни новата си служба в друга държава г-н Жорж Ато трябваше да напусне България, която, без преувеличение може да се каже, бе станала негово второ отечество. С напускането на Софийския университет от г-н Жорж Ато, естествено, остава празнина в преподаванията по романска (френска) филология, а така също и в дейността на Френския институт в България, който, под нещото ръководство на г-н Ато, така много допринесаше за заякчаването на френско-българското приятелство.

За да се запълни тази празнина и да не се прекъсват, особено в днешно време, духовните връзки между френския и българския народи, връзки така щастливо създадени още от предосвободителната ни епоха, налага се и по наше желание, и по желание на самото френско правителство, освободеното място от проф. Жорж Ато да се земе незабавно от друго лице, което със същата упоритост да продължи делото, на което г-н Жорж Ато посвети четвърт век от своя живот.

За заместник на Жорж Ато, френското правителство е избрало г-н Мишел Лео, завършил Висшето педагогическо училище, който има всичките качества, за да продължи преподаванията по френска литература в Софийския университет и да работи за затвърдяване духовните връзки и приятелство между френския и българския народи. Г-н Мишел Лео е избран за редовен доцент при катедрата по романска филология в историко-филологическия факултет на Софийския държавен университет с решение на Академическия съвет от 26 декември 1945 г.

Г-н Мишел Лео не е чужд на България и на българския народ. Той е живял в нашата страна и се е запознал с българския език и българската история, като за тема при завършване на висшето

си образование е представил студията „Английски пътешественици в България“. Г-н Мишел Лео ще ръководи в съществуващия в нас Френски институт, като в това отношение ще продължи делото на своя резидент предшественик.

Като имате всичко това пред вид, надявам се, г-да народни представители, че ще одобрите предложението от мен законодателно решение за приемане на държавна служба по ведомството на Министерството на народното просвещение на г-н Мишел Лео и ще гласувате проєкторешението, с което ще дадете израз на желанието на българския народ да заякчи приятелските си връзки с френския народ и да сътрудничи с него за преуспяване на демокрацията.

Гр. София, 4 февруари 1946 г.

Управляващ Министерството на народното просвещение, министър на народното здраве: Д-р Р. Ангелов

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за приемане на държавна служба по ведомството на Министерството на народното просвещение Мишел Лео, французки поданик

Разрешава се на Министерството на народното просвещение да приеме на държавна служба по своето ведомство, с всички права и задължения по закона за държавните служители, като редовен доцент при катедрата по романска филология в историко-филологическия факултет на Софийския държавен университет — за срок от три години, от деня на встъпване в длъжност, французкият поданик Мишел Лео.

Ако през течение на този тригодишен срок се яви при равен ценз кандидат български поданик, предпочитание се дава на последния.

Председателствуващ Кирил Христов: Има думата народният представител г-н Коста Крачанов.

Коста Крачанов (з): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Вземайки думата по настоящето решение, с което г-н министърът на народната просвета иска от Народното събрание да одобри приемането на държавна служба по ведомството на същото министерство г-н Мишел Лео, французки поданик, предлагам, че мнозина от г-да народните представители ще кажат, че не е нужна мотивировка, щом се касае за един представител на велика Франция. Точно затова обаче аз искам да използвам този случай, за да изкажа признателността на българския народ към велика, демократична Франция, загдето тя в продължение на 24 години, чрез своя именит представител г-н Жорж Ато, предшественик на г-н Мишел Лео, насаждаше в малка България своята култура и наука.

България е и си остава най-свободолюбивата страна на Балканите. Нашият трудолюбив и чистен народ винаги се е въодушевявал от идеите за свобода, равенство и братство, които Великата френска революция прокламира. Тези идеи вдъхновяваха нашите възрожденци, Ботев, Левски, Раковски и други в борбата им за материална, духовна и политическа свобода на българския народ. Тези идеи за свобода, равенство и братство стимулираха в по-ново време нашите прогресивни политически водачи, като Александър Стамболийски и Георги Димитров, да застанат начело на една епична борба против фашизма и реакцията в страната, против дивастията на Бурбоите и техните верни псета.

Тези идеи най-после, преминали през няколко поколения, играха важна роля при създаването на съпротивителното движение у нас, и тези идеи ще вдъхновяват и нас, народните представители, в нашата обществена дейност.

Ако можем така дебело да подчертаем голямото влияние на Франция в нашия политически живот, с не по-малка смелост можем да кажем, че това се отнася и за културния ни живот.

Неоспорим факт е, г-жи и г-да народни представители, че културата на един народ е най-добре отразена в неговата литература. А ние получихме нашето литературно закъряване главно от два източника: от братския руски народ и на второ място, от френската литература. И трябва веднага да подчертаем, че това влияние не е нито случайно, нито пък е минало безрезультатно. Естествени и непринудени бяха пътищата, по които премина това влияние, за да достигне и до най-обикновения български гражданин. Всичко това става спонтанно, без официалности, без намесата на каквито и да било фактори.

Голяма роля в това отношение играха и ще играят и за в бъдеще непосредствените представители на тия народи, които лично дойдоха у нас и не пожалиха спокойствие и време за затвърдяването на тия културни връзки. Един от тях бе Жорж Ато. В продължение на 24 години той работи за взаимно опознаване на България с Франция. В дни, когато фашизмът бе обхващал целия културен живот, нашата интелигенция се търпеше да слуша сказките на Жорж Ато, напоени с хуманизъм, любов към свободата и социална правда. И аз считам за свой дълг от тук да му изкажа моята и тази на цялото народно представителство благодарност за тази негова народополезна дейност.

Но не е само това. В продължение на толкова години той опозна нашия народ, той разбра нашите стремежи, той бе свидетел на всички жестокости, извършени над борците против реакцията, той разбра, че и нашият народ, като френския, е готов с цената на живота си да пазн заветите на Френската революция, и в негово лице ние имаме спечелен един голям и искрен приятел и защитник на българската кауза.

Имайки този опит, ние спокойно можем да дадем съгласието си за назначението на г-н Мишел Лео. Като му даваме този пост

ние задоволяваме преди всичко една крещяща нужда на нашия Университет. Мястото, което г-н Ато остави, остана незгето от наш сънародник. Нека се надяваме, че това ще стане в най-непродължително време, но дотогава това място ще трябва да се земе от французин, респективно от г-н Мишел Лео.

Вдигайки ръка за неговото назначение, ние потвърждаваме желанието си да продължим културните си връзки с възобновена Франция, една от страните, които решават съдбата и на нашия народ.

Ние вярваме, че Франция ще подкрепи нашите усилия и ще направи всичко възможно, щото нашият народ, който е един от първите народи, поели знамето на свободата и истинската демокрация, който в борбата си срещу фашизма, реакцията и кървавата дворцова камарилла даде над 80.000 убити честни народни борци, над 120 убити народни депутати и над 20 убити народни министри, и в последните четири години създаде едно славно въстаническо движение, което биеше немските окупатори, а в отечествената война, след 9 септември 1944 г. с 450.000 българска армия разгромяваше хитлеровите пълчища из македонските чукари, братска Югославия и по угарските полета — по Мур и Драва, като даде в жертва други 30.000. Между най-добрите свои синове — войници и офицери — и по тоя начин спомогна за окончателното разгромяване на врага, да получи един достоен и справедлив за племето ни мир. (Ръкоплескания)

Като заявявам, че нашата парламентарна група, на сдружените земеделци, ще гласува решението, аз ви моля, г-да народни представители, да ми позволите на свършване да извикам: да живее борческа и демократична Франция, да живеят великите съюзни сили, начело с нашия дивен освободител — великият братски съветски народ! (Ръкоплескания)

Председателствуващ Кирил Христов: Който г-да народни представители присмат проєкторешението, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Присъпваме към втората точка от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за уреждане някои финансови въпроси на Столичната голяма община.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за уреждане някои финансови въпроси на Столичната голяма община

Г-да народни представители! Нуждите на Столичната голяма община налагат уреждането по законодателен ред на следните финансови въпроси:

1) Признаване за законни таксите за продажба на електрическа енергия на Столичната голяма община за 1945 г., които са установени прогресивно според доходите на консуматорите, което е в противоречие с закона. Освен това част от таксите са вече отменени с решение на Върховния административен съд.

2) Продължаване срока за изтегляне остатъка от отпуснатия на Столичната голяма община заем от Българската народна банка за постройка на жилища за работници, чиповници и малоимотни софийски жители. Поради военновременната обстановка през последните години, общината не е могла да строи и използва своевременно целия заем — останала е неизползувана сумата 5.836.080 лв., която следва да се изтегли и употреби през строителния сезон на 1946 г. Предвижда се продължаване на срока за съставяне на анюитетен план за изплащане на отпуснатите суми, след изтеглянето им;

3) Освобождаване Столичната голяма община от заплащане на отпуснати й от Министерството на войната кабел за направа на високоговорителни инсталации в общината, които служат и на държавата.

Като ви излагам накратко причините, които налагат изработването на законопроекта за уреждане някои финансови въпроси на Столичната голяма община, моля ви да го гласувате.

Гр. София, 15 март 1946 г.

Министър на вътрешните работи: Антон Югов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за уреждане някои финансови въпроси на Столичната голяма община

Чл. 1. Признават се за законни таксите за продажба на електрическа енергия, така както са вписани в трифата XIV към приложен § 39 на редовно утвърдения бюджет на Столичната голяма община за 1945 г.

Чл. 2. В чл. 12 от закона за строеж на образцови жилища и общински дом на Столичната голяма община и пр., „Държавен вестник“, брой 82 от 1942 г., думите: „30 юни 1945 г.“ се заменят с думите: „30 юни 1946 г.“, а думите: „1 юли 1945 г.“ се заменят с думите: „1 януари 1947 г.“.

Чл. 3. Столичната голяма община се освобождава от заплащане отпуснатия й от Министерството на войната 7.180 м. тунен ФФ кабел за направа на високоговорителни инсталации в общината.

Председателстващ Кирил Христов: По законопроекта няма записани оратори.

Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към следната точка, трета, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение на закона за признаване правото на собственост върху някои завладени общински места.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение на закона за признаване правото на собственост върху някои завладени общински места.

Г-да народни представители! Законът за признаване правото на собственост върху някои завладени общински места предлага, че претендиращите собствеността по чл. 1 от закона са длъжни най-късно в четиринадесет-дневен срок, да поискат снабдяването им с нотариални актове.

Този срок е крайно недостатъчен, като се има пред вид, че често пъти той попада през работния сезон, когато населението е ангажирано в усилена полска работа, поради което този срок се пропуска и, понеже е фатален, правомощните губят правото си за снабдяване с нотариални актове.

Имайки пред вид и това, че мобилизиран, засягащ се от закона, бяха в невъзможност да спазят този кратък срок, необходимо е същият да бъде продължен.

Същият закон предвижда оценяване и заплащане по текущи пазарни цени на всички места, чиято собственост се урежда. Относно неплатените напълно места това постановление се явява целесъобразно. Не може да се приеме същото обаче относно дадените и оформените с нередовни решения на общинските съвети и своевременно заплатени на общината места. Изискването на закона, и тези места да бъдат оценени и заплатени по текущи пазарни цени, особено по високите цени на имотите, е неоправдано и затова трябва да се премахне.

Имайки пред вид обстоятелството, че законът има много кратко и спочно действие — от 17 април до 31 декември 1943 г., през което време не всички стопани на имоти, предмет на същия закон, можаха да се снабдят с документи за собственост, видно от това, че в министерството постоянно постъпват искания от заинтересованите, които в повечето случаи са бедни бездомници, налага се действието на закона да бъде продължено до края на 1946 г.

Гр. София, 13 април 1946 г.

Министър на вътрешните работи: Антон Югов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение на закона за признаване правото на собственост върху някои завладени общински места

§ 1. В чл. 4 цифрата „4“ се заменя с цифрата „6“.

§ 2. В чл. 5, алинея първа, думите „Оценката на мястото става“ се заменят с думите: „Местата, чиято собственост се урежда по този закон, подлежат на плащане, ако не са били платени напълно. В такъв случай оценката става“.

Към същия член се прибавя нова, втора алинея.

„Ако мястото е дадено от общинския съвет с нередовно решение или пък е било заграбено, но в последствие оформено също с нередовно решение на общинския съвет до края на 1934 г. и е било своевременно заплатено напълно от претендиращия собствеността, то не се оценява и заплаща“.

Алинея втора става алинея трета.

§ 3. Чл. 6 се изменя така:

„Предвиденото в чл. 2 от този закон разрешение може да се поиска от временната общинска управа до края на 1946 г.“

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител г-н Станю Василев Попов.

Станю Василев (к): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Г-н министърът на вътрешните работи ни предлага едно изменение на закона от 17 април 1943 г. за признаване правото на собственост върху някои завладени общински места.

От мотивите към предлагания законопроект не е достатъчно ясно, какъв болен въпрос урежда този закон. Законът на пръв поглед е малък и може би не буди достатъчно интерес у господата народните представители. В същност обаче се касае до един много болен и от извънредно важно значение въпрос — един въпрос, който тормози хиляди бедни собственици на сгради. Става дума за една част от завладения и заграбени места, каквито има със стотици в големите градове и десетки в по-малките градове и села, които места са или застроени, или засадени с трайни култури, но собствеността на които не е уредена.

През последните 30 години ние сме свидетели на едно периодично завладяване и заграбване на общински и държавни места, които периоди съвпадат с края на титите наши завоювания войни. Първият въпрос, който се слеза в този случай, е това заграбване на що се дължи, случайно ли е то? То не е нито случайно, нито

се дължи на някакъв грабителски инстинкт на българина и частно на бедните български граждани. Известно е, че през годините на войните спират всякакви строежи, които да задоволяват нуждите на естествения прираст на населението. Независимо от това, всички досегашни наши войни, наред с неизброимите други жертви и нещастия, са носили и едно друго страшно последствие — масова емиграция от Добруджа, Македония, Тракия, Западните покрайнини и пр. Всичко това изостря до крайни предели жилищната криза. Ето защо именно в края на всяка война ние сме свидетели на масови строежи по този ред и на масови заграбвания на места. Голяма част от нуждащите се са бедни и дребни съществувания, които нямат средства да купят доброволно в свободно необходимите им места, нито да участват в търговете, каквито общините уреждат за продажба на общински места, които обикновено се закупуват от по-заможните граждани. Ето защо те прибегват до заграбване на общински и държавни места и ги застрояват или засажат с трайни култури, чрез което търсят да задоволят свои неотложни нужди. Това заграбване обаче води към системни и многогубоинни неприятности, както за стопаните, така и за общинските власти. Владееето на тях места е незаконно и много често води до остри конфликти между претендиращите собствеността и общинските органи, което коства не малки средства както на едните, така и на другите. По тази именно причина още през 1928 г. със специален закон се е замислило уреждането по нотариален ред собствеността на тези заграбени места. Това се отнася главно до градските общини. За селските общини въпросът се урежда отчасти с закона за твърдо земелски стопанство, чрез който се оземляват и отворяват безимотните и маломотните земеделски стопани. От 1928 г. до 1939 г. са правени редица изменения на закона, целящи опрощаване на заграбванията. През 1939 г. ние имаме нов закон за уреждане собствеността върху тези заграбени от бездомници места. На този закон аз не ще се спирам, понеже той в момента по-малко ни интересува. Най-после през 1943 г. ние имаме последния закон във връзка с признаването правото на собственост на някои завладени общински места. Този закон не отменява нито един от по-старите закони. Помогаму, нужно е да се знаят някои постановления от този закон, за да можем да се убедим в необходимостта от изменението, което ни предлага г-н министърът на вътрешните работи.

Чл. 1 от този закон гласи: „Признава се правото на собственост върху завладени общински места при следните условия: а) мястото да се аладее при влизане в сила на настоящия закон от претендиращия собствеността; б) мястото да е в регулационната част на едно населено място, а при липса на регулация — в населената му част; в) мястото да е дадено на претендиращия собствеността от общинския съвет, макар и с нередовно решение, до 1934 г. или при липса на такова решение, мястото да е заграбено до тази дата; г) мястото да е застроено или засащено с трайни култури до влизане в сила на закона; д) претендиращият собствеността да не е получил друго общинско или държавно място като бездомник, или бежанец и е) мястото да не е повече от два декара.“

Чл. 2 „За прилагане на този закон за една община е потребно предварителното разрешение на министъра на вътрешните работи — за градските, и на областния директор — за селските общини.“

Чл. 3. „Снабдяването с нотариални актове по чл. 1 става въз основа съответно решение на общинския съвет, одобрено от министъра на вътрешните работи.“

Чл. 4, на който се иска изменение, гласи: „Кметът на общината, който е получил разрешение по чл. 2 за прилагане закона, разгласява това на жителите, претендиращи собствеността по чл. 1, които са длъжни в срок от 4 месеца да поискат снабдяването им с нотариален акт.“ Този срок от 4 месеца се иска сега да бъде удължен на 6 месеца.

Чл. 5, на който също се иска изменение, гласи: „Оценката на местата става от общинския съвет по текущи пазарни цени и не подлежи на обжалване. Стойността се изплаща в срок от 10 години и при 4% лихва. За дължимата сума се вписва законна изписка в нотариалния акт. Ако срещу мястото е платено нещо, то се спада от дължимата сума. Издаването на нотариален акт по този закон става без заплащане на такси, бери, гербов налог и пр.“ В чл. 5 сега думите „оценката на местата става“ се заменят с думите „местата, чиято собственост се урежда по този закон, подлежат на плащане, ако не са били платени напълно. В такъв случай оценката става.“

Към същия член се прибавя нова алинея: „Ако мястото е дадено от общинския съвет с нередовно решение или пък е било заграбено, но впоследствие оформено също с нередовно решение на общинския съвет до края на 1934 г. и е било своевременно заплатено напълно от претендиращия собствеността, то не се оценява и заплаща.“

Алинея втора става алинея трета.

Чл. 6 на стария закон гласи така: „Този закон има сила до края на 1943 г. Той не се прилага за освободените през 1940 и 1941 г. земи.“ Сега изменението, което ни предлага министърът на вътрешните работи, има пред вид, че през това време, през тези 4 месеца, които са дадени по стария закон, именно през годината 1943, военна година, мнозина от тях, които следваше да се възползват от закона, поради военновременната обстановка не се възползват.

С новото изменение се иска, този чл. 6 да се измени така:

„Предвиденото в чл. 2 от този закон разрешение може да се поиска от временната общинска управа до края на 1946 г.“

Ето това са кратките изменения, които се предлагат по настоящия законопроект и по които г-на министърът на вътрешните работи ни предлага да се приеме.

Преди да завърша моето кратко изложение, аз не мога да не кажа, че предлаганият законопроект действително лекува един болен въпрос, но подчертавам, че той го само лекува, а въпросът си остава неуреден окончателно. Ние и след 1934 г. имаме маса нови строежи и нови заграбвания — резултат на изброените в началото на моето изложение причини. В края на тази война, през втората половина на 1945 г. и настоящата пролет, никнат като гъби нови къщурки и колиби, а в градовете като Варна и др. изникнаха цели нови квартали. В моя град и в няколко села на нашата Новопазарска околия имаме вече цели така наречени отчественофронтovski квартали. Тия квартали са също рожба на жилищната криза. Тяхното положение е също така незаконосъобразно. Кометовите и отчественофронтовските комитети в тия селища са събрали да се справят с измислените нарушения на закона. Това показва, че е крайно време, правителството да уреди със специален закон въпроса за свободните общински и държавни места и за задоволяване на бездомниците с необходимите парцели, на които спокойно и законно да може нуждаещите се да строят своите жилища.

С тия разбирания и с това пожелание нашата парламентарна група, на Работническата партия (комунисти), ще гласува предложените изменения на закона. (Ръкопляскания)

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител г-н Ефрем Митев Джонов.

Ефрем Митев (с): (От трибуната) Уважаеми народни представители и народни представители! Вярно е, както потвърди председателят, че това малко законче, което има само три параграфа, се докосва до един проблем, който действително трябва най-сетне да занимае из основа българската общественост. Защото заграбването на общински места, от общинските мери, става система, превръщаща се в хроническо заболяване, стремеж, който, нека ми бъде позволено тук да го кажа, не се отнася само до хора, които са тласкани от една жизнена нужда за дворови места и жилища — известно ни е правилото, че нужда ради закон изменява — но покрай тях се промъкват маса хора, които заграбват дворови места без да имат нужда.

Заграбването на дворови места става по много начини. Един от начините са безспорно свързани не само с нарушение, но и с престъпление. Просто се извършва кражба на дворови места, ако мога така да се изразя. Други собственици без нужда са се ползували в течение на много години от дворови места, и чрез търговете, които се уреждаха от общинските съвети, поради материалната си възможност, успяваха да купят по две, по три, нека да ви кажа, и по десет дворови места, оформени в дворишни парцели. Мнозина от вас ще ми засвидетелствуват този факт, че в центъра на някои села, или в покрайнините на селата, има дворишни парцели, които са съединени един с друг, и някои собственици просто имат цял чифлик, в самото село, в същото време, когато има други, които се нуждаят от дворови места, но поради липса на средства не могат да участвуват в търговете, които се произвеждат от общините. Това сочи, че се отива към една аномалия, че дворовите места се превръщат в едно средство за спекула за търговия. Въпреки закона за ограничаване на спекулата с недвижими имоти, не се спира търговията с дворовите места и в последно време.

Мене ми се вижда много беден предложеният законопроект. Той би могъл да се разшири в комисията и да сложи начало на ограничаване собствеността на дворовите места, тъй като някои села със своите дворишни планове са отишли много далеч, и ще трябва, в бъдеще, когато се одворяват нуждаещи се от дворови места, да се послага и върху частните ниви, съседни с общинската земя.

Като в градовете нуждата от жилища, при нормални условия на живот, вземайки пример от модерните градове, се задоволява, като се завладява въздухът във висините — вие виждате, че от няколко десетки години се завладява въздухът със строеж на един-два етажа нагоре — то в селата, понеже не строят етажи, понеже строят жилища в хоризонтална посока, се отива до заграбване на дворови места, селищата се разстилат на километри разстояние и нито може да се направи улица, нито може да има хигиена, нито може да се направи някакво благоустройство, нито могат да се канализират пороищата в стръмните места. Такова селище завинаги си остава неблагоустроено, поради голямото пространство, което не се поддава на модерно хигиенизиране.

Какво трябва да се направи прочее? Трябва първо да се унифицира нашето законодателство по този въпрос, за да няма тази аномалия, която сега съществува: с одворяването да се занимава Министерството на вътрешните работи, Министерството на земеделието, Министерството на благоустройството — три министерства, а сега напоследък и четвърто министерство — Министерството на социалната политика. Четири министерства боравят с един материал, който трябва да се събере на едно място, да се унифицират всички законоположения по този въпрос веднаж за винаги да се тури преграда, и дворово място да се дава само на този, който има действителна нужда. Не бива да се дава възможност на един, селянин, на един селски стопанин да си казва: „Чакай, на детето, което се роди, да му взема дворово място, защото не се знае, какво ще стане след 20 години“.

Празните места в селата са една пречка да имаме гъсто застрояване и да се приложат модерните изисквания за благоустройството на населените места. Ето защо аз си позволявам да дам един указание и моля вносителя на законопроекта и съответните фактори да си вземат бележка и при вънасяне в бъдеще на нов закон за устройство на градските общини да се даде автономия на общинските съвети, да имат пълна свобода да могат по фискален начин да подготвят всички празни дворови места, по села и

градища с един облози, които да принудят собственика на дворово място, който проектира да го застрои, или да го застрои в даден срок, или, ако не го застрои, да плаща такъв такс, които да помогнат на обществото, в лицето на общината, с получените приходи да благоустроява разширилото се населено място поради тия дворови места, а ако не желае да плаща облозите, да прехвърли мястото на друг нуждаещ се, който може да го застрои, или пък общината да има право да посегне на такъв дворови места.

И аз смятам, че трябва да се замислим по този въпрос, да се преустроят дворовите места, уважаеми представители и представители, не само в градовете, но и в селата. Ние имаме указания за това, дадени от типовите планове на Министерството на земеделието, за устройството на стопанските дворове. Ние обаче се намираме пред преобразование на земеделското стопанство. Ние виждаме, че поради новосъздадените трудови земеделски кооперации, стопанският двор на отделния кооператор се изпразва от онова съдържание, което този двор е имал досега. Докато досега в този стопански двор е трябвало да стои сламата, всички земеделски произведения, да има кошове, да има кошари, да има място за торници и т. н., сега с модернизирането на земеделното всичко това се измества и отива в големия стопански двор на земеделската производителна кооперация, и частният двор остава с едно жилище за живеене на хората. В такъв случай стопанските дворове по селата, при определени минимум от 2 декара, стават широки дворове, неоползотворени, първо, поради слабата култура в нашето село и, второ, от нежеланието на стопаните, тия дворови места да се превърнат в китни зеленчукови или овошни градини, а оставят, както сте виждали, да растат в тях акации, брястове, върби и разни други неплодни дръвчета. И бившият български министър Константин Иречек в своите спомени пише, че когато поставил на нашия селянин въпроса, защо не седи овошни дръвчета в своите дворови места, той му казал: „Как ще посади овошни дръвчета, когато ще трябва да ги чакам 5-6 години, за да почнат да раждат!“ Това е обяснението. Сега обаче благодарение на агрономическата наука, благодарение на много примени, които даде агротехниката в някои села, и в селата вече се събуждат и не само търсят да садят своими дръвчета, но и зеленчуци, особено след зпелите напоследък, всяко кътче в двора да бъде насадено с лук, пипер, домати и пр. Значи, тия стопански дворове, които в някои села достигат до три декара, които няма да бъдат стопански дворове, а дворови места за жилища, могат преспокойно да бъдат намалени, прел вид на това, че селата стават големи по площ и не могат да се благоустроят. В такъв случай, щом като в тия стопански дворове няма да има кошове, кошари и пр., бъдещото поколение, децата на стопаните ще могат да направят в дворовете на бащите си едно-две-три жилища.

На второ място, заграбването на места, което идва от нужда, също така трябва да бъде спряно, уважаеми народни представители и представители, даже в интереса на тези бедни селяни и граждани, които нуждата заставя да грабят места за жилища. Защо? Защото, като имат нужда и заграбят едно дворово място за жилище, нямат средства да си построят жилище, а правят кофтори, правят бараки, в които живеят не само възвастли хора, но и малки деца, чиято здраве се излага на явна опасност. Затова при новата общинска автономия, която Отечественият фронт сигурно ще даде с новия закон за общините, общинските съвети трябва да си поставят като политика, всички бездомници, бедни жители на едно село или град, да бъдат приютени в новите обществени строежи, които всяка община трябва да извърши срещу един минимален наем, който те биха могли да плащат. По този начин ще се спре, първо, разпространението на населеното място, второ, ще се избегне построяването на нехигиенични жилища, трето, ще се запази здравето на тези бедни бездомници и, четвърто, те ще бъдат поставени при такива условия, при които ще могат да бъдат подобре контролирани, няма да наблюдаваме тия пакостни явления, които виждаме сега в нашата страна.

От 1928 г. до днес ние имаме 8 изменения в законите за съзавяване с нотариални актове бездомниците, които са получили дворови места било чрез общинския съвет, било чрез самоволно заграбване. Ако вие надникнете в тази материя, уважаеми народни представители и представители, ще видите цял хаос. Даже като се оформят някои места с този закон, след като се гласува, пак ще останат дворови места, юридическата собственост на които няма да бъде уредена, защото има много категории, които не са обхванати от този закон. Пак ще почнат да постъпват от заличените ресурси хора изложения и пак ще има изменения на измененията, и тъй работата ще върви до една безкрайност, бих казал, в измениянето на законите. Вие знаете, че в закона за трудовата поземлена собственост има специална глава „одворяване“, според която в селата комисии по трудовата поземлена собственост ще одворяват. Одворявали са комисии по трудовата поземлена собственост, одворявали са и други комисии по трудовата поземлена собственост и се е създавал един хаос от разни протоколи. Една има само протокол и казва, че е платил мястото, друг има друга таблица, че го е платил, но няма протокол. Всичко това създава голяма аномалия. Заради това необходимо е Министерството на вътрешните работи да направи индивидуално изучаване за всяка община, какви парцели и какви заграбени дворови места има в селата, притежателите им имат ли уредена собственост, нямат ли, да се разграничат земите-ресурсите в няколко категории, с един бърз закон да се унифицира цялото законодателство по този въпрос и веднаж завинаги да се тури преграда, довечаш.

Трябва да ви кажа, другари, аз не смятам — и такава повелка ние съм държал — че е съществено да имаме бедни хора това да им се дават дворови места, а да си построят един казан, да се

бабути в него и да излагат здравето си на явна опасност. Но те искат да запустят комин, за да могат да завладеят дворовото място. В същност те нито засажат двора, нито модернизират жилището си. Ако се вземат тези мерки, които препоръчвам, аз съм уверен, че ние ще избегнем строежа на такива катунци, защото селата са доста напреднали в материалната си култура, и селянинът вижда, че удобното жилище е неговата втора природа след хубавия въздух, който диша на полето, и ако няма модерно жилище, с прозорци, през които да влизат слънчевите лъчи, по-добре е да си спи на полето. Но ако той може да направи това, не могат да го направят неговите новородени деца.

С тези няколко думи аз свършвам, пожелавайки, новият закон, който ще се занимае с жилищния въпрос в градовете, да се разшири и за селата или по подобие на него да се създаде един такъв институт, който да зисага жилищния строеж не само в градовете, но и в селата, за да се направи едно трасиране, едно планиране и да се тури край на това безразборно разграбване на места от нуждаещи и ненуждаещи се и да се водят нескончаеми спорове в съдилищата между общините и лицата, които заграбват дворови места.

За престижа на отечественофронтиската власт трябва да ви кажа, че ние в Ломска околия не позволихме никому да използва революционните времена да завладява дворови места, защото смятахме, че това ще даде коз в ръцете на тези, които търсят някоя обществена проява, за да кажат, ето вашата нова власт какви резултати даде. Всички места, които бяха завзети от някои селяни за дворове или пък под претекст, че ги вземат за градини, бяха върнати в срок от 6 месеца след 9 септември и се възстанови напълно собствеността на общините по места. Аз смятам, че това трябва да се направи навсякъде, за да се издигне престижът на властта. Който има такава нужда, тя трябва да бъде удовлетворена по обществен път. Не трябва по индивидуален път, който има сила, който има влияние, който има близък тук или там, сега или вчера, да заграбва места, а други, които са честни и почтени, да стоят със скръстени ръце и да сочат този факт като неутрален в нашата действителност.

С тези уговорки, уважаеми представителки и представители, нашата парламентарна група ще гласува по принцип законопроекта, като в комисията ще се помъчим да направим известни поправки за неговото разширение, за да засегне повече категории. (Ръкоплескания)

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител г-н Драгомир Христов Вълчков.

Драгомир Вълчков (зв): (От трибуната) Г-да народни представители! Бездомническият въпрос безспорно е много сложен в нашата държава. За това ни говори и обявяването в някои даже незначителни села на жилищна криза, съставляне на населението в жилищните постройки. Жилищният проблем обаче в продължение на повече от 25 години не е слаган на сериозно обсъждане и сериозно разрешение. Психиката на нашия гражданин е такава, че той иска да си има своя собствена стреха, да си има, както се казва, своя керемидна над главата. В този си стремеж той е бил винаги дързък и смел. Но тук трябва да отбележа, за честта на бедния български гражданин, който няма подслон, че никога той не е вземал повече от това, което му е било нужно само за една къщурка. Той се е движил само от една жизнена нужда — да си направи една къщичка, да има къде да се подслони. Културно-консумативните способности на нашите граждани са увеличени поради напредъка на културата в нашата държава. Обаче общественият, които са създадени предимно в интереса на икономически слабите, днешните общини, като колектив, още не са в състояние да отговорят на тази жизнена нужда — да построят за по-голяма част от своите бедни бездомни жители, ако не модерни, то поне сносни жилища, за да могат те донейде да намерят спокойствие и да се предадат на мирен труд. Шом като общината икономически не е нараснала до това състояние, налага се, ние, по законодателен ред, да разрешим този въпрос, и да го разрешим по възможност по-рационално.

Г-н министърът на вътрешните работи ни предлага един много навременен закон, един много хубав закон, който ще отговори на една въпиюща нужда по всички села и градове в българската държава. Ние не бива да оставяме нашите граждани бездомници да посаят с такъв грабителски инстинкт на обществените земи. Налага се да се внесе един законопроект, и нашата парламентарна група, на Народния съюз „Звено“, би била много доволна, ако г-н министърът внесе един законопроект, в който да се определи ясно и категорично задължението на всички районни технически служби в държавата, да начертаят в българските села и градове здравословни парцели и да ги раздадат на свършено ниски и достъпни цени — подчертавам това — на български бездомни граждани, за да могат те да си направят къщички.

Този въпрос е разрешаван в няколко закона. Имаше 5 закона: закон за трудовата поземлена собственост, закон за трудовите земеделски стопанства, закон за издаване нотариални актове за собственост върху общински места, дадени или зети за жилища на бездомници, и закон за уреждане собствеността на бежанците, настанени върху държавни и общински места. Всички тези закони обаче не можаха да отговорят на тая нужда, която се оказва сега и която е принудила г-на министъра на вътрешните работи да внесе изменение в един стар закон, който във всеки случай никак не се е движил от идеята да удовлетвори големата част от бездомните български семейства.

Той е бил по-скоро една палиативна мярка, с която се е искало само да се спре разграбването на дворови места, обаче не е давал разрешение на проблема.

С предлагания ни законопроект г-н министърът иска да се измени срокът в чл. 4 от 4 на 6 месеца. Ние намираме, че даже и този срок от 6 месеца е малък, защото в мотивите към законопроекта е казано, че срокът на закона, чието изменение се иска сега, е съвпаднал с полската работа, и хората не са имали възможност да упражнят своите права. Сега ние навлизаме също в сезона на полската работа, и хората, заети с физическа работа, не могат да имат възможност да упражнят своите права. Би трябвало в комисията срокът по този законопроект да се увеличи на повече от 6 месеца.

В чл. 5 става дума за оценката. И прави чест на г-на министъра на вътрешните работи, че се отнася с голямо задълбочаване към този въпрос. По-рано, заграбил си дворово място, когато те хванат и общинският съвет поиска да платиш това място, ще трябва да го платиш. Ти си го заграбил преди 20 години, когато е струвало 5.000 лв., а ти искат 50 или 100 хиляди лева. Нашата парламентарна група намира, че и това изменение, което се иска в законопроекта, е удачно.

Към същия член се прибавя една нова алинея със следното съдържание: (Чете) „Ако мястото е дадено от общинския съвет с нередовно решение или пък е било заграбено, но в последствие оформено също с нередовно решение на общинския съвет, до края на 1934 г. и е било своевременно заплатено напълно от претендиращия собствеността, то не се оценява и заплаща“.

Тази алинея не е в състояние да обхване друга една категория граждани. Тази друга категория е следната. Надал някой на публичен търг, минали 20 години, той владее дворовото място, направил къща, обаче на някакво законно основание не приемат да си изплати парцела, за да може да се снабди с нотариален акт.

Един народен представител: Който парцел го е взел и го е препродавал.

Драгомир Вълчков (зв): То е друг въпрос.

Същият народен представител: В нашата община има такива.

Драгомир Вълчков (зв): Това са единични случаи.

Би следвало в тази алинея да се включат и всички ония, които са взели на публичен търг дворови места, обаче не са ги оформили с нотариален акт. В такъв случай законът ще има една по-голяма цялост — той ще уреди въпроса поне до този момент, когато ще влезе в сила; ще ликвидира с едно минало, което, според колегата от Социалдемократическата партия Митев, действително тормози днешната общественост.

С тия поправки нашата парламентарна група, на Народния съюз „Звено“, ще гласува предложения законопроект и ще чака с още по-голямо удоволствие да гласува един закон за разрешаване цялостно проблема за бездомниците. (Ръкоплескания)

Председателстващ Кирил Христов: Други записани оратори няма.

Полагам на гласуване. Който г-да народни представители приемат на първо четене законопроекта за изменение закона за признаване правото на собственост върху някои завладени общински места, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка четвърта от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за освобождаване входните билети за кинопредставленията, уреждани от подвижните и неподвижните кина на фондацията „Българско дело“ от акциз, върхушли и всякакви други тежести.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за освобождаване от акциз и други държавни и общински тежести входните билети за кинопредставленията на фондацията „Българско дело“, приходът от които е предназначен за кинофициране на страната.

Г-да народни представители! Планът за кинофициране на страната ни (села, индустриални предприятия, обществени институти и пр.), като важна точка от културно-просветната програма на отечественофронтиската власт, се прилага в изпълнение от миналата година. С практическото провеждане на този план, под ръководството и надзора на министъра на информацията и на изкуствата, е извършена фондацията „Българско дело“, която от пролетта на 1945 г. е вече поставила в експлоатация няколко групи подвижни кина и редовно обслужва определени селски райони с целесъобразно подредени кинопрограми. В усилена подготовка са още няколко нови групи подвижни кина, които същата фондация в скоро време ще включи в кинофикационната мрежа за обслужване на нови селски райони.

Кинофицирането на страната е чисто държавно мероприятие на отечественофронтиската власт, практическото провеждане на което е свързано с големи разходи. Покритието на тези разходи се очаква от приходите, които носи експлоатацията на кинопрограмите, а чистите остатъци от тези приходи отиват за по-нататъшно разширяване на кинофикационната мрежа.

Като се има пред вид, че кинофицирането на страната е една грандиозна задача, която не може да бъде осъществена без големи парични средства, става ясно, че ония, макар и малки приходи за

сега, които се получават от киногрупите и които отиват изключително за по-нататъшно разширение на мрежата, обезпечено трябва да бъдат освободени от всякакви тежести, като данъци, акциз, герб и пр. Това ще позволи, при сравнително по-високи цени, фондацията да провежда своите ежегодни предвиджания във връзка с изпълнение кинофикационния план и само в няколко години да ликвидира с едно крайно неприятно положение: в една културна страна само една пета от населението да се ползва от придобивките на културата в полето на образната култура и пропаганда. У нас не са редки такива курйози: цели села не са виждали кино и жителите им се гълтат да гледат филмите като някакво чудо.

Независимо от изложеното, финансовите интереси на държавата не ще се увредят от тази мярка, защото става дума за евентуални приходи от акциз, които биха постъпили в държавното съкровище, само ако проектираните кинопредставления се състоят.

Провеждането на кинофикационния план и свързаните с него културно-просветни задачи ще се улеснят извънредно много по този начин.

Най-после, трябва да се има пред вид и обстоятелството, че фондацията „Българско дело“, която провежда кинофикационния план, благодарение на подготовката и организацията си, е чисто държавно предприятие, въпреки частно-правния си характер, което се контролира по пет различни пътища от самата държава. Би било парадоксално държавата да облага с данъци и други тежести в своя полза собствените си мероприятия, които са създадени в обществен интерес.

По същите съображения фондацията „Българско дело“ следва да бъде освободена и от тежестите в полза на Камарата на народната култура, предвидени в чл. 45 от закона за същата камара.

Като предлагам на вниманието ви тук приложения законопроект, с който се освобождават от заплащане на всякакви данъци, акцизи, герб и др. входните билети на уредените досега и урежданите в бъдеще кинопредставления от подвижните и неподвижните кина на фондацията „Българско дело“, моля ви, г-да народни представители, да го утвърдите надлежно.

Гр. София, март 1946 г.

Министър: Д. Казасов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за освобождаване входните билети за кинопредставленията, уреджани от подвижните и неподвижните кина на фондацията „Българско дело“ от акциз, върхнини и всякакви други тежести

Член единствен. Входните билети за всички кинопредставления, дадени досега и които ще се дават в бъдеще от подвижните или неподвижните кина на фондацията „Българско дело“, се освобождават от акциз, върхнини, герб, фондове, общински данъци и всякакви други тежести, както и от предвидените такива по наредбата-закон за Камарата на народната култура.

Председателствуващ Кирил Христов: Няма записани оратори.

Подавам на гласуване. Които г-да народни представители приемат на първо четене законопроекта за освобождаване входните билети за кинопредставленията, уреджани от подвижните и неподвижните кина на фондацията „Българско дело“, от акциз, върхнини и всякакви други тежести, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка пета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за връщане имотите на противофашистките партийно-политически и други организации.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за връщане имотите на противофашистките партийно-политически и други организации

Г-да народни представители! Политическият живот на България след първата световна война се е движел под знака на един личен режим, който заличил границите на своята власт за сметка на свободата и правата на народа. Този личен режим, в стремежа си да затвърди своята абсолютна власт, се сблъсква с установената още от създаването на нашата държава и осветена от основния закон институция на свободно политическо сдружаване. Всички партийно-политически организации, в програмата на които бяха легнали началата на народовластие и зачитане гражданските права и свободи, бяха систематически раздразнявани и унищожавани и бяха сочени като врагове на самата държава, като се посегна и на имуществата на същите — материалната основа за съществуването им, чрез изземването или продажбата им от страна на държавата. След 9 септември 1944 г. всички права на българските граждани се възстановиха, а с това и правата на свободно политическо организиране, като партийно-политическите организации живеят легален живот и справедливостта изисква да им бъдат върнати иззетите имуществата.

В законопроекта, който ви представям, се предвижда връщането имотите на Комunistическата партия (тесни социалисти), на Българския земеделски народен съюз, Работническата социалдемократическа партия и на Българската радикална партия, както и на всички организации, които Министерският съвет признае за противофашистки и се възобновят.

Проектът е изработен с участието на представители от Националния комитет на Отечествения фронт, на всички отечественофронтовски партии, на Министерството на земеделието и държавните имоти, на Министерството на вътрешните работи, на Министерството на финансите и Министерството на социалната политика. Същият е прегледан от Съвета по законодателството и съобразен с препоръките на същия.

Моля ви, г-да народни представители, да гласувате приложенния законопроект.

Гр. София, 22 март 1946 г.

Министър на земеделието и държавните имоти: Ал. Оббев

ЗАКОНОПРОЕКТ

за връщане имотите на противофашистките партийно-политически и други организации

Чл. 1. Връщат се в собственост всички имоти, които са принадлежали преди 9 септември 1944 г. на Българската комунистическа партия (тесни социалисти), на Българската работническа партия, на Българския земеделски народен съюз, на Работническата социалдемократическа партия, на Българската радикална партия и техните поделения и на други организации, които бъдат признати от Министерския съвет за противофашистки и се възобновят.

Имотите по предходната алинея се връщат доколкото са минали до 9 септември 1944 г. в притежание на държавата или сумите от продажбата им са постъпили в приход на държавното съкровище.

Връщат се и онези имоти, придобити от държавата след 9 септември 1944 г. по силата на присъда, постановена от Народния съд, които комисията по чл. 12 от настоящия закон признае, че са били притежавани от осъдения, като подставено лице на някоя от визираните по-горе организации.

Чл. 2. Имотите, указани в чл. 1, съответно преминават по силата на настоящия закон в собственост на Българската работническа партия (комунисти) (имотите на Българската комунистическа партия и на Българската работническа партия), Българския земеделски народен съюз, Българската работническа социалдемократическа партия, Българската радикална партия и на съответните други организации.

Чл. 3. Счита се, че са принадлежали на съответните партийно-политически организации имотите, които са фигурирали като собственост на частни лица, физически или юридически, но са били признати с присъда, съдебно решение или определение, закон, постановление на Министерския съвет или административен акт за принадлежащи на някоя от организациите, упоменати в чл. 1, или на техните поделения (от политически, социален, културен или стопански характер) и са били иззети на това основание.

Чл. 4. Имотите, които са принадлежали на партийно-политически организации или на техните подставени физически или юридически лица, признати за такива от комисията по чл. 12, и които са били продадени за задължения, а са понастоящем държавна собственост, се връщат на съответните партийно-политически организации срещу заплащане на държавата цената, която държавата е платила.

Чл. 5. Унищожават се отчуждени, извършени от държавата, на имоти от категорията на членове 1, 3 и 4 върху частни и физически и юридически лица, публично-правни или авторомни учреждения, фондации и пр., извършени чрез закон, правилник, наредба, постановление на Министерския съвет и по какъвто и да било друг начин, като имотите се връщат на съответните организации.

Лицата, които са придобили имота възмездно, получават обратно от държавата платената от тях цена.

Чл. 6. Имотите се връщат в състоянието, в което се намират по време на влизането в сила на настоящия закон, като постройки, надстройки, пристройки и преустройства от значителна стойност, извършени от досегашните притежатели в имоти, които се връщат на организациите по чл. 2, се заплащат от последните по цена, определена от комисията по чл. 13.

Забележка. Под значителна стойност се разбира подобрение на имота в размер на повече от 500.000 лв. по дневни пазарни цени.

Чл. 7. Недвижимите имоти, в които са направени от държавата или други приобретатели постройки, надстройки или пристройки, ако строежите са по-ценни от придобития от държавата имот, сравнени по оценка към деня на влизане в сила на настоящия закон, не се връщат. Такива имоти се заплащат от държавата на съответните организации, посочени в чл. 2, според оценка на комисията по чл. 13, по пазарни цени по време на влизане в сила на този закон.

Министерският съвет може, при съгласието на съответната организация, за измотите по предходната алинея да разпореди, щото държавата, вместо да заплаща съответната сума, да направи замяна с някой недвижим имот или с движимо държавно имущество с приблизителна равна стойност. Ако цената не е равна, може да става допълване в пари от едната или другата страна. Оценката се прави от комисията по чл. 13.

Чл. 8. Когато върху имот от категорията на указаните в чл. 5, който е придобит възмездно, са извършени от приобретателя подобрения, те се заплащат от съответната организация, на която се връща имотът, по дневни пазарни цени според оценка на комисията по чл. 13.

Ако имотът е бил придобит безвъзмездно, подобренията се заплащат по коствени цени.

Чл. 9. Имотите, които се връщат по настоящия закон, преминават върху съответните организации чисти от всякакви ипотечни или други вещи тежести, като извършените вписвания се заличават по искане на съответната организация.

Когато имотът е бил придобит възмездно, съгласно чл. 5, цената, която подлежи на връщане от държавата, служи за удовлетворение на ипотекарния кредитор.

Когато имотът е бил придобит безвъзмездно, ипотека минава върху други имоти на длъжника по право.

Чл. 10. Организацията, на която се връщат имотите, стават правоприменици по застрахователните договори върху недвижимите имоти, които се връщат.

Чл. 11. Владението на имотите от деня на изземването до деня на връщането им на организацията по чл. 2 не може да служи като основание за придобиване на давност.

Чл. 12. Учредява се комисия в състав: председател — член на Върховния административен съд, и членове: директорът на Дирекцията за държавните имоти, юристконсултът на Министерството на земеделието и държавните имоти, представител на Министерството на вътрешните работи, държавният адвокат при Софийското областно управление и началникът на отделението за собствеността на държавните имоти при Министерството на земеделието и държавните имоти.

Комисията разглежда исканията на организацията за връщане на имотите и издава решение, дали имотите подлежат на връщане. Комисията решава и за случаите на чл. 5.

Решението на комисията подлежи на одобрение от министъра на земеделието и държавните имоти, освен за случаите на членове 5 и 8.

Комисията се свиква по покана на Дирекцията на държавните имоти. Книгите на комисията се водят и съхраняват от Дирекцията за държавните имоти.

Чл. 13. За определяне оценката по членове 6, 7, 8 и 9 Министерският съвет назначава комисия в състав: председател — член на Софийския апелативен съд, и членове: представители на Министерството на земеделието и държавните имоти, на Министерството на финансите и на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството. При нужда комисията може да изслушва заключенията на трети лица. Комисията изготвя оценката с протокол, който се представя на комисията по чл. 12 за сведение.

Чл. 14. При случаите на членове 5 и 8 недоволните от решението на комисията по чл. 13 могат да го обжалват в 15-дневен срок от съобщението пред надлежния апелативен съд, решението на който не подлежи на никакво обжалване.

Чл. 15. Относно имотите, които се връщат по настоящия закон на съответните организации, никой няма право на задържане.

Чл. 16. Организацията, на която се връщат имотите съгласно този закон, се снабдяват с нотариални актове от съответния нотариус или околийски съдия след представяне попис от решението на комисията по чл. 14 и удостоверение, че същото не е било обжалвано в законния срок или попис от решението на апелативния съд, в случай че е обжалвано.

Съответните организации, на които се връщат имотите се освобождават от всякакви такси, мита и бери по прехвърляне имота и издаване нотариални актове.

Чл. 17. Държавата има законна ипотека (с законна лихва) върху имота, който връща, относно сумите, които има да взема от съответните организации по повод връщане имотите им по реда на този закон.

Чл. 18. Организацията, на която имотите се връщат, се въвеждат във владение по административен ред от органите на Дирекцията за държавните имоти при Министерството на земеделието и държавните имоти веднага след влизане в сила решението на комисията по чл. 12, като за целта се състави протокол.

Държател на такива имоти, на каквото и да било основание, са длъжни в едномесечен срок от поканата да освободят имотите.

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител д-р Иван Пашов.

Д-р Иван Пашов (к): (От трибуната) Другари и другарки народни представители! В продължение на няколко десетилетия свободно съществуване България се управлявала от чужда — кобургската — династия и нейните верни български оръдия. През всичкото това време личният режим на монарха се все повече и повече засилваше.

През 1911 г. послушното Велико народно събрание измени чл. 17 от конституцията, и на монарха се дадох неограничени права. Имаше държавници „големи демократи“, които викаха: „Дарю, винаги само за Вас и с Вас!“ Изменението на конституцията от 1911 г. бе фатално за трудолюбивия, свободолюбив и демократичен български народ. На два пъти България бе хвърлена в кървави войни с тежки, скъпи жертви и две национални катастрофи. Благодарение на тоя престъпен личен режим за трети път България бе изправена пред още по-страшна национална катастрофа, която се избегна само благодарение на великото дело на 9 септември 1944 г.

С това се откри пътят на монархофашизма у нас. За затвърдяване на абсолютната си власт монархът и фашизмът не се спираха пред нищо. Всичко, което можеше да се яви като пречка по пътя им, трябваше да бъде премахнато, и средствата за това не се подбиха. Осветените от конституцията за българския народ права и свободи: на слово, печат и сдружаване се системно стесняваха до пълното им премахване. Борците против личния режим и фашизма, както и партиите и организацията, борещи се в защита правата и свободите на народа, се обявяваха за врагове на държавата.

Създадох се закони, по силата на които се разтуриха политически партии и организации. Нещо повече, фашистката власт и без закон забрани двете най-големи партии — Българската комунистическа партия (тесни социалисти) и Българския земеделски народен съюз. Разтурена бе и най-масовата навремето си с повече от 70.000 членове кооперация „Освобождение“.

Народните демократични партии и организации изиграха важна роля в издигане политическото съзнание на народа ни. Кооперация „Освобождение“ не беше само за задоволяване продоволствени нужди на населението, а тя със своя голям книгоиздателски отдел вършеше колосална културно-просветна работа сред широките народни маси. Тя притежаваше най-голямата на Балканския полуостров печатница — последна дума на техниката. Тя стресеше, откриваше и обзавеждаше клубове и читалища в цялата страна.

Благодарение на голямата политическа зрялост на народа и при наличността особено на големите демократически организации, личният режим и фашизмът не можеха свободно да виреят, не можаха дълбоки корени да пуснат. Затова пък и партиите и организациите бяха разтурени. Но само политическият удар не бе достатъчен, трябваше да се засегне и материалната основа за съществуването им — посегна се и на имуществата им.

Тук му е мястото да се отбележи, че с гласуването от Народното събрание закона за конфискуване на имотите, придобити чрез спекула и по незаконен начин, опозицията и реакцията в страната вдигнаха вой до небесата, че с него се посягадо на частната собственост. Но пита се: где бяха тия господа и защо не протестираха, когато без закон се забраниха партии, когато се конфискуваха дяловият капитал на повече от 70.000 кооператори? Не беше ли това посягане на частната собственост? Не бяха ли някой от тия господа в управлението? Тия „приятели“ за всеки отделен случай мерят с различен аршин. Разбира се, че протестите им няма да уплашат народната отечественофронтowska власт, която има да разрешава големи, исторически задачи. Предстои създаването на български народ и български народ и изграждането на нова отечественофронтowska свободна, независима, демократична и цветуща България.

Пред нас е поставен на обсъждане законопроектът за връщане имотите на противофашистките партийно-политически и други организации. В мотивите на законопроекта е казано: „След 9 септември 1944 г. всички права на българските граждани се възстановиха, а с това и правата на свободно политическите организации, като партийно-политическите организации живеят легален живот, и справедливостта изисква да им бъдат върнати изетите имуществата.“

В законопроекта се изброява на кои именно партии и организации се връщат имотите. Ще бъдат върнати също така имотите на всички организации, които Министерският съвет признае за противофашистски и се възобновят. И ние изцяло поддържаме този законопроект.

Другари и другарки народни представители! Тук аз искам да повдигна един друг въпрос, който не е засегнат в законопроекта. Известно е, че кооперация „Освобождение“ бе дело на Българската комунистическа партия (тесни социалисти). Тя бе на Комунистическата партия. Комунистическата партия, за да оформи юридически правото си на собственост, беше прехвърлила почти всичките имоти, които имаше, на кооперацията. Така например нашият стар другар Нико Покровнишки подари всичките си имоти в гр. Дупница на партията, но нотариалният акт се издаде на името на кооперация „Освобождение“. Много са такива случаи в цялата страна. В разглеждания законопроект не е посочено как и на кого ще се върнат имотите на кооперация „Освобождение“. Смятам, че този въпрос ще се разгледа в комисията и законопроектът ще бъде допълнен.

Заявявам, че парламентарната група на Българската работническа партия (комунисти) ще гласува по принцип еднодушно законопроекта. (Ръкоплескания)

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител Боян Стефанов.

Боян Стефанов (з): Г-да народни представители и представители! Законопроектът, поставен на разглеждане и приемане, е от особена важност и трябва да спре нашето внимание, защото с него се ликвидира едно от многото противозаконни и позорни дела на фашисткото минало. Той възстановява една историческа истина и правда, възстановява отнетите права на собственост на политическите организации. За това ние трябва да благодарим на правителството, а особено на министъра на земеделието, че те, в изпълнение програмата на Отечествения фронт, обявена от министър-председателя г-н Кимон Георгиев на 17 септември 1944 г., с този законопроект пристъпват на дело към пълното осъществяване и възстановяване на всички граждански и политически права на българските граждани и на техните политически организации.

Г-да народни представители и представители! На 9 юни 1923 г. фашизмът, подпомогнат от дворцовата монархическа клика, беше в бясно настъпление и след като сломи живата съпротивителна сила на двете най-големи народни организации — Българската земеделски народен съюз и Работническата партия (комунисти) — посегна и отне всичките техни имущества, събирани и градени със средствата на тия организации. След 1934 г. фашизмът беше в ново настъпление. Тогава той довърши разрушителното си дело, като ликвидира окончателно с всички политически партии и конфискува всички техни имущества. Авторитарният режим, който беше същността на фашизма, задуши всякаква свободна проява и мисъл. Този режим беше необходим за агентите на германската агресия, за да подготвят най-страшната касапиния в човешката история.

9 септември и Отечественият фронт имат тази историческа заслуга, че те възстановиха свободния политически живот, възстановиха всички права на демократическите антифашистки организации. И нека пожелаем, а второто правителство на Отечествения фронт здраво и бдително да ръководи съдбините на свободния български народ, за да не допусне да се възстанови позорното и проклето фашистко минало. (Ръкоплескания)

Г-да народни представители и представители! Ще ми позволите да направя накратко някои бележки по законопроекта.

Чл. I разпорежда на кои политически организации се връщат имотите. Съгласно алинея втора на същия член, имотите се връщат, само ако са минали в собственост на държавата до 9 септември 1944 г., или пък сумите, добити от продажбата им, са постъпили в държавното съкровище. Такива случаи имаше например, когато ликвидационната комисия, учредена съгласно наредбата-закон за ликвидиране имуществата на партийно-политическите организации, е продала имуществата им, а добитите суми са внесени в държавното съкровище.

В алинея втора на същия член се предвижда връщане на имоти, придобити от държавата след 9 септември 1944 г. по силата на приговора от Народния съд, когато осъденият е бил подставено лице на някоя политическа организация. Такива случаи може да има. И съюзът има такъв случай: Коста Муравиев е осъден от Народния съд и на пълна конфискация на имотите му, които той държи като съюзни още от 1922 г. За да не става ревизия на делото и на присъдата, в законопроекта се предвижда да се върнат и такива имоти, които се държат от осъдени от Народния съд лица.

От всички партийни организации нашият съюз пострада тогава най-много. Бяха му отнети и конфискувани след 9 юни 1923 г. 6 ценни недвижими имоти и една модерна печатница. Тези имоти преминаха в собственост и владение на държавата и сега всички са запазени. Да благодарим на Провидението, че бомбите, разрушителни и запалителни, не ги засегнаха. Накратко ще изброя тези имоти, защото това представлява интерес.

I. Двуетажна къща на ул. „Раковски“ № 137, купена от съюза за 1.800.000 лв. с нотариален акт № 47, от 6 юни 1923 г.

Министър Стефан Тончев: Не ги изброявайте всички. Няма смисъл.

Боян Стефанов (з): Всичко 6 ценни имоти в София.

Печатницата е запазена. Тя се състои от една ротативна машина, доставена през 1922 г. от Чехия, 4 литописни машини, 2 автомобили и печатарска хартия за 1.665.000 лв. Цялото това имущество на печатницата струва общо 3.342.250 лв.

Изброените съюзни имоти бяха конфискувани след 9 юни по конфискационен дело № 3 от 1924 г. и са преминали в собственост на държавата, като е било признато от съда, че съюзниците тогава действително Стоян Калчев, Коста Муравиев и Стоян Стефанов са действували като скрити пълномощници на съюза. От същите към делото има нотариално заверена декларация с регистров номер 3.051, от 1 март 1923 г., с които те заявяват, че всички гореспоменати имоти те са ги купили със средства на Българския земеделски народен съюз и че се задължават да ги превърнат на съюза, когато той бъде признат за юридическа личност. Броежите от съюзните пълномощници суми възлизат общо на 12.027.538 лв., което е достатъчно доказателство, за да се оправдаят гнусните клевети и интриги на тогавашните фашистки грабители и убийци, които разпространяваха баснята за крадени държавни пари, за да оправдаят незаконното заграване и конфискуване имотите на съюза. Тогава нашите пълномощници бяха арестувани, други избити и нямаша възможност да представят пълни доказателства, за да отбият клеветите на фашистите убийци.

Положението на скритите пълномощници и подставени лица сега се урежда в чл. 3 от законопроекта, където се има предвид, че партийно-политическите организации не са били юридически лица и поради това не са имали възможност да притежават имотите на свое име. Обикновено те прибегваха до подставени лица, физически или юридически, като например кооперации, акционерни дружества и други подобни.

В чл. 4 се предвижда връщането на имотите в случаите, когато поради разтурването на партийните организации техните подставени лица не са могли да посрещнат задълженията, свързани с тях имоти и последните са били продадени за задължения, като след това по един или друг начин са преминали върху държавата. Такъв е случаят със съюзния имот на ул. „Врабча“ № 1. Този е най-старият съюзен имот, купен още през 1915 г. със средства на земеделската парламентарна група, а формално е фигурирал на името на видни съюзни дейатели, които през 1920 г. го превърнали на съюзната земеделска кооперативна банка и след дълги перипетии мина на името на акционерното дружество „Врабча“. След разтурване на съюза през 1934 г. дружеството е било поставено в невъзможност да посрещне ипотечното задължение, затова имотът беше продаден през 1936 г. от Банка „Български кредит“, като ипотечен кредитор, и се възложи на същата банка за 2.500.000 лв. По-късно банката е предложила този имот на държавата, вероятно за да се отърве от един несигурен имот, заедно с друг предложен имот на ул. „Леге“, където беше зданието на Банка „Български кредит“, държавата дава на Банка „Български кредит“ старото здание на Българската народна банка. Сега по силата на законопроекта имотът ни на ул. „Врабча“ № 1, макар и полуразрушен от бомба, ще се върне на съюза срещу заплащане на държавата сумата 2.500.000 лв., за колкото тя го е получила от Банка „Български кредит“.

В чл. 5 се имат предвид случаите, когато партийните имоти, след като са влезли в патримониума на държавата, са били от-

чуждени в полза на други лица или организации чрез дарение, покупко-продажба и др. Очевидно, чрез такива отчуждения през стоварно-фашисткия режим се е целело или облагодетелстването на някои лица, организации и други, или пък развъртането на тях партийни имоти с цел да се затрудни връщането им на съответните партийни организации. Такъв случай има Българският земеделски народен съюз с празното място на бул. „Дендуков“ № 58, подарено на Военно-издателския фонд и застроено. Справедливостта изисква, а това е законно, такива имоти да се върнат на партийните организации, като приобретателите бъдат обезщетени по указания в законопроекта ред, ако те са придобили имота безвъзмездно.

В проекта е легнал принцип, че държавата не дължи обезщетение на партийните организации за използване на имотите им от деня на конфискуването им до деня на връщането им. Обаче в правото този принцип се прилага само по отношение на добросъвестните приобретатели. В случая този принцип няма приложение, защото знае се, че фашистките управници недобросъвестно и незаконно отнеха имотите на партийните организации, и в такъв случай държавата, която е отговорна за техните действия, следва да плати обезщетение за всичкото време, през което е използвала тези имоти. Този въпрос ще трябва да се разгледа в комисията от юристи и да се вземе решение по него. Моего мнение по този въпрос е, че държавата дължи обезщетение на партийните организации за използване на техните имоти. На същото основание, на което обезщетихме пострадалите от фашизма, дадохме народни пенсии на борците против фашизма, ще следва да бъдат обезщетени и партийните организации.

Д-р Вера Златарева (з): (Ръкоплеска)

Боян Стефанов (з): Във връзка с този въпрос при разглеждане на чл. 5 от законопроекта се повдига и друг един въпрос тожко юридически: предвидено е, че направените от държавата или други приобретатели на партийни имоти постройки, надстройки или подобрения да се оценяват по днешната им пазарна цена. С това се цели, държавата да се възползва от конюнктурните цени, които не е нито справедливо, нито законо. Шом се приеме, че държавата, а впоследствие и ония, които са придобили от нея възмездно или безвъзмездно партийни имоти, са били недобросъвестни, то те по възприетия принцип в правото не могат да претендират за увеличената стойност на направените подобрения в имота. Следователно, тия подобрения ще трябва да се платят по тяхната действителна стойност, а не по днешната им пазарна стойност. Затова и в текста на закона за имуществата, собствеността и сервитутите — чл. 321.

В чл. 7 е предвидена възможността, държавата, вместо да плати в пари на партийната организация, когато следва да се направи това, да може да направи заемка с някой друг държавен имот. Това е предвидено, за да може да се улесни държавата при ликвидиране на отношенията между нея и партийната организация, на която са били отнети имотите.

Останалите постановления от законопроекта са от процесуален характер и в комисията ще могат да се направят някои уточнявания.

С тия бележки по законопроекта аз заявявам, от името на парламентарна група на Българския земеделски народен съюз, че ние ще гласуваме единодушно за изговора приетият. (Ръкоплескания)

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител г-н Васил Чобанов.

Васил Чобанов (с): (От трибуната) Г-да и г-жи народни представители! Парламентарната група на Социалдемократическата партия ще гласува законопроекта и моли всички другари депутати да го гласуват. Излишно е да говоря за мрачното и страшно минало преди 9 септември, защото преждоговоривните споменаха за него. Аз искам само да направя една малка бележка, че имотите, които бяха отнети от партийните организации, бяха преимуществено клубове, народни домове. Това бяха училища за политическо възпитание, за създаване на борци за демокрация и за свобода. Враговете на българския народ, в лицето на личните режими и на фашистките режими у нас, посегнаха, така да се каже, на последното убежище на политическите идеи за свобода и демокрация. Обаче те горко се излъгаха, защото идеите не се набоят на шикозе, както казва Мирабо. Те мислеха, че като унищожат тези училища за политическо възпитание и за политическа доблест, изобщо училища за създаване на борци, ще унищожат и демократическите идеи за свобода, равенство и братство.

Наистина, 9 септември изгря и настъпи отечественофронтното време, отечественофронтната ера. Ее добре, пръв наш дълг е — аз мисля, че даже сме закъснели — да заличим именно тази неправда, да заличим тези гнусни посегателства над народните свободи и над демокрацията в нашата страна.

Ние трябва да върнем имуществата на политическите партии, и то на партиите, които днес съставляват Отечествения фронт, на онези партии, които се бориха против тиранията, против диктатурата, против фашизма. Тия партии днес управляват и темен пръв дълг е с този законопроект да възврътат имуществата на народните политически партии, които се бориха срещу фашизма.

Аз заявявам още един път от името на нашата парламентарна група, че ние ще гласуваме за този законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител Манол Стойнов Велков.

Манол Стойнов (зв): (От трибуната) Г-да и г-жи народни представители! Днес ние се занимаваме с разглеждане на законопроект за връщане имотите на противофашистките партийно-политически и други организации, с които законопроектът е сезирал г-н Министърът на земеделието и държавните имоти.

Като обект, на днес разглеждания законопроект, са всичките онези имоти, които преди 9 септември 1944 г. са принадлежали на Българската комунистическа партия (тесни социалисти), на Българската работническа партия, на Българския земеделски народен съюз, на Работническата социалдемократическа партия, на Българската радикална партия, на поделенията на тия партии, както и на други организации, които ще бъдат признати от Министерския съвет за противофашистки. Също така в обект на закона са и една друга категория имоти на визирайте партийно-политически организации, които се третират в чл. 1, алинея последна, и в членове 3 и 4 от законопроекта. Всичките тези имоти се връщат на възобновените и безспорно подчертани като противофашистки партийно-политически организации, а именно: на Българската работническа партия (комунисти), като политически приемник на Българската комунистическа партия (тесни социалисти) и на Българската работническа партия, на Българския земеделски народен съюз, на Работническата социалдемократическа партия, на Българската радикална партия и на другите организации, които ще бъдат признати за противофашистки.

Съображенията, които са наложили на г-на Министра на земеделието и държавните имоти да върне тия имоти, са изложени в мотивите му, придружаващи законопроекта. В подкрепа на тия кратки мотиви на г-на Министра на земеделието и държавните имоти безспорно се явява един достатъчно широк обществен извик за справедливост и да бъде отстранена една неправда от съществено материално значение за известни и с вече доказани заслуги към народ и държава противофашистки партийно-политически и други организации.

Днес, когато, благодарение голямото историческо събитие от 9 септември 1944 г., всичките права и свободи на българските граждани са възстановени, днес, когато най-многочислената и патриотична част от гражданството, чрез своите политически организации продължава да бъде мобилизирана във всеотдайна служба на родината под знамето на Отечествения фронт, навременно и заслужено е на тези политически организации да се върне онова, което е тяхно, онова, което безспорно им принадлежи, онова, което, както е казано в мотивите към законопроекта, ще им подигне и гарантира материална основа за съществуване и полезен организационен просперитет.

Чрез законопроекта, с който ни се сезира г-н Министърът на земеделието и държавните имоти, ще се отстрани нарушената справедливост в друго време и при други обстоятелства, а на това усилие съвсем не е чужда и парламентарната група на Народния съюз „Звено“, от която аз изхождам. Напротив, тя е разположена с неуприкушена готовност, да подпомогне най-широко осъществяването на директото с законопроекта разрешение.

Ето защо парламентарната група на Народния съюз „Звено“ единодушно и с готовност ще гласува предложения законопроект, оставяйки с надежда, че в съответната комисия ще бъдат направени известни корекции, главно що се отнася до процедурите, които се предвиждат в известни текстове на законопроекта. (Ръкоплескания)

Председателстващ Кирил Христов: Няма записани други оратори. Които приемат на първо четене законопроекта за връщане имотите на противофашистките партийно-политически и други организации, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към следната точка от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на членове 120 и 126 от закона за народното просвещение.

Моля г-н секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на членове 120 и 126 от закона за народното просвещение

Г-да народни представители! Поради липса на учители с висше образование по телесно възпитание у нас, досега са били назначавани в гимназиите и много редовни прогимназиални учители по телесно възпитание, но до заместване с учители-висшисти, съгласно с чл. 126 от закона за народното просвещение. Висшето училище за телесно възпитание ще пусне своя първи випуск от учители-висшисти на 1 юни 1946 г., които от 15 септември 1946 г. ще започнат постоянно да изместват от гимназиите редовните прогимназиални учители по телесно възпитание. Поради това, редовните прогимназиални учители по телесно възпитание, които сега са на служба в гимназиите, се поставят в негодно положение и трябва да се направи нещо в защита на техните интереси, като им се даде възможност да запазят местата си в гимназиите до изслужване на пенсия, без да бъдат веднага измествани от новите учители-висшисти.

Министерството на народното просвещение, след като обсъди въпроса, намери, че само онези редовни прогимназиални учители по телесно възпитание, които са прослужили в гимназии най-малко 15 години и са заварени на служба там при влизане в сила на този закон, биха могли да запазят местата си в гимназиите, докато изслужат за пенсия. От служебно гледище при това разрешение на въпроса се е имало предвид: а) че тези редовни прогимназиални учители са прослужили изобщо повече от половината на

службата си в гимназии, гдето могат да останат на служба до 25 изслужени години, поради липса на образователен ценз, след което подлежат на уволнение. От тези учители имат около 14 души служба по 20 и повече години в гимназия, а останалите към 5—6 души — 18 изслужени години в гимназия; б) че тези редовни прогимназиални учители са се сработили в гимназиите, чрез участие в няколко опреснителни курсове, конференции и със своята над 15-годишна учителска служба, при което, без изключение може да се каже, са и добри учители.

При разрешаването на въпроса, Министерството на народното просвещение е имало предвид и социални съображения: а) голяма част от тази категория учители са семейни и имат деца-ученици в месните гимназии, където учелствуват, следователно уседнали са окончателно и от дълги години; б) касае се за една малка група (20 души при 260 свободни учителски места за учители с висше образование по телесно възпитание) и които не са съсредоточени в големите градове, а са пренасити из цялата страна, тъй че, ако останат на служба в гимназиите до изслужване за пенсия, с това никак не биха се увредили интересите на първите 6 випуска на Висшето училище за телесно възпитание у нас. Това висше учебно заведение ще излъчи по около 40 души най-много годишно, през което време редовните прогимназиални учители по телесно възпитание в гимназиите постепенно ще освобождават заетите сега места, поради изслужени 25 години.

Като имате предвид горните съображения, надявам се, г-да народни представители, че ще се съгласите с предложеното в този законопроект разрешение на въпроса за редовните прогимназиални учители в гимназиите, като ще одобрите законопроекта и по този начин ще дадете възможност на тази незначителна група учители да доизслужат за пенсия. С това, без да увреждате интересите на учителите с висше образование, ще одобрите една социална мярка, нещо, което е в духа на провежданата днес обща политика на правителството на Отечествения фронт.

Гр. София, 16 февруари 1946 г.

Министър на народното просвещение: Ст. Костурков

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение на членове 120 и 126 от закона за народното просвещение

§ 1. Алинея трета на чл. 120 се изменя така:

Редовни учители по техническите предмети — гимнастика, които притежават свидетелство за учителска правоспособност за прогимназии и средни училища (чл. 129 от закона за народното просвещение от 1919 г. и чл. 116 от закона за народното просвещение от 1921 г.), ако са прослужили най-малко 15 години в гимназии и са заварени на служба там, при влизане в сила на настоящата алинея, запазват местата си в гимназиите, до изслужване на пенсия.

§ 2. Към чл. 126 се прибавя следната нова алинея втора:

„Редовни учители по телесно възпитание, които притежават свидетелство за учителска правоспособност за прогимназии (чл. 57, забелжка 1, от закона за народното просвещение от 1924 г.), ако са прослужили най-малко 15 години в гимназии и са заварени на служба там при влизане в сила на настоящата алинея, запазват местата си в гимназиите до изслужване за пенсия.“

Председателстващ Кирил Христов: Няма записани оратори. Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на членове 120 и 126 от закона за народното просвещение да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Поради това, че поставените в дневния ред законопроекти на второ четене не са минали през съответните комисии, дневният ред е изчерпан.

Председателството предлага следния дневен ред за следното заседание, което ще се състои във вторник, 14 май, 15 часа:

Второ четене на законопроектите.

1. За уреждане някои финансови въпроси на Столичната голяма община.
2. За изменение на закона за признаване правото на собственост върху някои завладени общински места.
3. За освобождаване входните билети на кинопредставленията, уреджани от подвижните и неподвижните кина на фондацията „Българско дело“, от акциз, върхнини и всякакви други тежести.
4. За връщане имотите на противофашистките партийно-политически и други организации.
5. За изменение и допълнение на членове 120 и 126 от закона за народното просвещение.
6. За допълнение на наредбата-закон за народни пенсии („Държавен вестник“, брой 136, от 15 юни 1946 г.).
7. За изменение и допълнение на закона за обществените осигуровки.

Д-р Иван Пашов (к): Г-н председател! Искам думата.

Председателстващ Кирил Христов: Имате думата.

Д-р Иван Пашов (к): Предлагам, законопроектът за връщане имотите на противофашистките партийно-политически и други

организации да не бъде поставен на второ четене в идущото заседание, защото комисията ще има малко по-голяма работа по него и ще стане нужда да го отлагаме.

Председателствуваш Кирил Христов: Щом комисията не е готова, няма да го разглеждаме.

Моля г-да народните представители, които приемат предложения дневен ред, да вдигнат ръка. Мнозинство, Съборието приема.

Бюрото на Народното събрание съобщава, че министърът на железниците г-н Тончев ще отговори на отправеното му питане за катастрофите по железниците в заседанието в сряда, на 15 май. Закривам заседанието.

(Закрито в 17 ч. 55 м.)

Подпредседател: **КИРИЛ ХРИСТОВ**

Секретари: { **ЛЮБЕН ГЕОРГИЕВ**
ТОДОР ТИХОЛОВ

Началник на Стенографското отделение: **ДОНЧО ДУКОВ**